

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobkyň: **a) M. T., a b) A. T.**, zastoupené Mgr. Ing. Vlastimilem Mlčochem, advokátem se sídlem Jugoslávských partyzánů 1603/23, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 9. 2016, č. j. 1 Az 48/2015 - 55,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“) rozhodnutím ze dne 2. 11. 2015, č. j. OAM-652/ZA-ZA02-P16-2015, neudělilo první žalobkyni a její dceři jako druhé žalobkyni (dále jen „stěžovatelky“) mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Stěžovatelky svou žádost o udělení mezinárodní ochrany odůvodnily obavami z vyhrožování ukrajinskou vládou na základě náboženských důvodů, konkrétně své příslušnosti k Ukrajinské pravověrné řeckokatolické církvi (dále jen „UPŘC“). Jejich obavy vyplývají ze zásahu ukrajinských bezpečnostních složek v jednom z kostelů UPŘC, z policejního výsledku, kterému byla první stěžovatelka podrobena v obci svého bydliště a při němž jí bylo vyhrožováno odebráním dcery, a z toho, že se na schodech domu stěžovatelek objevily slepice bez hlav.

[3] Žalovaný na základě informací od Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) uvedl, že UPŘC, jež má v současnosti desítky tisíc stoupenců, vznikla odštěpením od Ukrajinské řeckokatolické církve a v důsledku vyhraněné věrouky bývá označována za sektu; podle informací se může jednat o projekt ruských tajných služeb. UPŘC není na Ukrajině registrována jako církev, nicméně v náboženské činnosti jí není nijak bráněno.

[4] K stěžovatelkami zmiňovanému zásahu bezpečnostních složek v kostele UPŘC žalovaný uvedl, že se jednalo o zadržení a následnou deportaci vůdčích představitelů UPŘC, občanů České republiky a Slovenské republiky, a to z administrativních a bezpečnostních důvodů. Zadržení představitelů UPŘC totiž na území Ukrajiny pobývali bez platného povolení k pobytu, zároveň byli otevřenými podporovateli separatistických hnutí na východě země a vyzývali k obsazení země běloruskými a ruskými vojsky.

[5] Zásah nicméně nebyl namířen proti církvi ve věroučném smyslu, jeho cílem nebylo zrušení církve či perzekuce jejích členů. Příslušníci UPŘC mohou nadále svobodně praktikovat svou víru, první stěžovatelka sama nebyla ze strany bezpečnostních složek nijak dotčena ani během zásahu, ani během následné demonstrace proti tomuto zásahu. Podle informací žalovaného není na Ukrajině nikdo, včetně členů UPŘC, pronásledován pro náboženské přesvědčení. Sama první stěžovatelka uvedla, že kromě uváděných skutečností v důsledku svého vyznání nikdy problémy neměla a nikdo jí v jeho praktikování nebránil.

[6] Ve vztahu k policejnímu výslechu pak žalovaný uvedl, že první stěžovatelka nebyla ani schopná uvést, kdo ji k výpovědím proti UPŘC nutil, a uvedla pouze, že šlo o neznámou osobu sedící vedle místního policisty. Na policejní stanici se však dostavila dobrovolně, nebylo s ní následně zahájeno žádné správní ani trestní řízení, situace se již neopakovala a neměla žádné další důsledky. První stěžovatelka navíc nepodala proti jednání místního policisty žádnou stížnost a nepřistoupila ani k jiným opatřením, která jí právní řád dával k dispozici. Podle žalovaného k incidentu tudíž mohlo dojít, nejednalo se však o oficiální postoj ukrajinského státu, ale pouze o individuální selhání, proti kterému se první stěžovatelka mohla a měla bránit řádnými prostředky.

[7] Rovněž u incidentu s drůbeží první stěžovatelka nevěděla, kdo mohl být pachatelem, a neobrátila se s žádostí o pomoc na příslušné orgány. Neopodstatněnými shledal žalovaný také její obavy z odebrání dcery, neboť podle informací MZV na Ukrajině nedochází k odebírání dětí z důvodu příslušnosti k církvi. První stěžovatelka nadto do České republiky přicestovala pouze se svou dcerou, zatímco svého syna zanechala na Ukrajině, čímž učinila tvrzené obavy z případného odebrání dětí nevěrohodnými. K nevěrohodnosti výpovědi první stěžovatelky dále přispěla skutečnost, že si začala vízum pro vycestování do České republiky vyřizovat ještě před tím, než došlo ke všem výše zmíněným událostem. Žalovaný tudíž uzavřel, že u stěžovatelek nebyly naplněny důvody k udělení mezinárodní ochrany podle § 12, a následně ani podle § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

II.

pokračování

[8] Stěžovatelky podaly proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[9] Městský soud se ztotožnil s hodnocením žalovaného. Předně uvedl, že stěžovatelkami uváděné důvody nesouvisejí s uplatňováním politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, nýbrž pouze s jejich členstvím v UPŘC, a jedná se tudíž o důvody podřaditelné pod § 12 písm. b) zákona o azylu. Odůvodněnost obav z pronásledování podle městského soudu není pouze záležitostí subjektivního hodnocení, ale také objektivních okolností, které musí posoudit správní orgán. Stěžovatelkami uváděné obavy přitom byly žalovaným spolehlivě vyvráceny na základě aktuálních podkladů, neudělení mezinárodní ochrany bylo proto v souladu se zákonem.

III.

[10] Stěžovatelky podaly proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[11] Stěžejní otázkou podle stěžovatelek je, zda se staly oběťmi pronásledování z důvodu své příslušnosti k UPŘC. Výhrůžky ze strany světských ukrajinských úřadů jsou podle nich reálné, významné a opodstatněné. Žalovaný nesprávně zhodnotil UPŘC jako sektu a bez důkazů spekuloval o financování ruskými tajnými službami. UPŘC je nicméně založena na projevu určitého náboženského směru a hlásí se k ní několik desítek tisíc občanů Ukrajiny, jedná se tudíž o církev. Městský soud se mylí ve svém závěru, že stěžovatelky nebyly pronásledovány z náboženských důvodů, neboť UPŘC nebyla státem registrována jako církev, a proto de iure neexistuje a obavy z pronásledování nejsou opodstatněné. Stěžovatelky proti tomu zdůrazňují, že na území bývalého Sovětského svazu byly v minulosti využívány sofistikované formy pronásledování, přičemž nelze předpokládat, že původci současného a budoucího pronásledování budou své záměry avizovat. Podle zpráv Amnesty International přitom dochází k porušování lidských práv a zločinům proti civilnímu obyvatelstvu na obou stranách rusko-ukrajinského konfliktu, který má charakter hybridní války. Z těchto důvodů navrhly zrušení rozsudku městského soudu.

IV.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se řádně a úplně vypořádal se všemi právními námitkami a skutečnostmi uplatněnými stěžovatelkami a svou argumentaci podložil dostatečnými, objektivními a aktuálními informacemi z nezávislých zdrojů. Následně zrekapituloval argumentaci obsaženou ve svém rozhodnutí, odkázal na závěry městského soudu a navrhnul kasační stížnost zamítnout.

[13] V replice k vyjádření žalovaného stěžovatelky polemizovaly s judikaturou Nejvyššího správního soudu, týkající se diskreční pravomoci správního orgánu při udělování mezinárodní ochrany. Judikatura k těmto otázkám totiž pochází z doby před

tzv. Lisabonskou smlouvou, v důsledku které dochází ke sjednocování řízení o udělení mezinárodní ochrany, a Česká republika se proto musí *de lege ferenda* přizpůsobit této sjednocující snaze. Dále uvedly, že netvrdily, že na ně vyvíjela tlak ukrajinská vláda, ale světské úřady. Závěrem stěžovatelky uvedly, že je naprosto iluzorní, aby řadový občan proti postupu policie brojil pomocí stížnosti či jinými právními prostředky.

V.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Vzhledem k tomu, že se v projednávané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatelek. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[17] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[18] Stěžovatelky považují za zásadní pro posouzení otázku, zda byly jako příslušnice UPŘC na Ukrajině pronásledovány z důvodu náboženství ve smyslu § 12 odst. b) zákona o azylu. Postavením UPŘC a jejích členů na Ukrajině se přitom Nejvyšší správní soud ve své judikatuře doposud nezabýval, podmínka přijatelnosti kasační stížnosti je tudíž v projednávaném případě splněna.

[19] Stěžovatelky v kasační stížnosti předně uvádějí, že se žalovaný neměl, nadto bez důkazů, pouštět do hodnocení UPŘC jako sekty, která je napojena na ruské tajné služby a jejímuž rozpuštění brání úplatky Službě bezpečnosti Ukrajiny. Nejvyšší správní soud však konstatuje, že tyto okolnosti nehrály při rozhodování žalovaného ani městského soudu roli, neboť příslušnost stěžovatelek k UPŘC a jejich náboženské vyznání nebyly v řízení jakkoliv zpochybňovány. Naopak je zjevné, že žalovaný i městský soud k UPŘC přistupovali jako k církvi nehledě na to, zda je jako církev na Ukrajině registrována či nikoliv, přičemž obavy stěžovatelek z pronásledování byly shledány neodůvodněnými na základě věcného posouzení skutečností obsažených ve výpovědi první stěžovatelky, a nikoliv na základě formálního kritéria registrace dané církve.

pokračování

[20] Pojem pronásledování je vyložen v § 2 odst. 8 zákona o azylu, ve znění účinném v době rozhodování žalovaného, tak, že „[z]a pronásledování se pro účely tohoto zákona považuje závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování“. Povinností stěžovatelek podle judikatury Nejvyššího správního soudu přitom nebylo pronásledování dokazovat jinými prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí; naopak povinností žalovaného bylo, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, a ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89). Žalovaný podle městského soudu při posouzení, zda byly stěžovatelky vystaveny pronásledování z důvodu náboženství, resp. zda mohly mít stěžovatelky odůvodněný strach z takového pronásledování, postupoval v souladu se zákonem. Nejvyšší správní soud se s tímto hodnocením ztotožňuje.

[21] Podle Nejvyššího správního soudu žalovaný vycházel z podkladů splňujících požadavky uvedené v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, publ. pod č. 1825/2009 Sb. NSS, kde Nejvyšší správní soud uvedl, že „při používání informací o zemích původu je nutné dodržovat následující pravidla. Informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné“. Žalovaný totiž při rozhodování vycházel ze Zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva, Zprávy o stavu lidských práv na Ukrajině za období 16. 2. 2015 až 15. 5. 2015, Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ze dne 15. 1. 2015, Posouzení mezinárodní ochrany v souvislosti s vývojem na Ukrajině – aktualizace č. 2, z Výroční zprávy Human Rights Watch 2015, Ukrajina, z 29. 1. 2015, z Výroční zprávy Amnesty International 2014/2015, Ukrajina, z 25. 2. 2015, ze Zprávy Freedom House, Svoboda ve světě 2015 – Ukrajina, z 28. 1. 2015, z Informace MZV ČR, č. j. 101712-2015-LPTP, z 9. 7. 2015, z Informace MZV ČR, č. j. 98848-2015-LPTP-návraty, z 21. 5. 2015, z Infobanky ČTK, a z Informace MZV ČR č. j. 114527-LPTP, Postavení Ukrajinské pravověrné řeckokatolické církve ze dne 15. 9. 2015.

[22] Na základě opatřeného důkazního materiálu pak bylo vyvráceno, že by byl zásah ukrajinských bezpečnostních složek proti představitelům UPŘC motivován snahou perzekvovat příslušníky UPŘC pro jejich náboženské vyznání. Naopak bylo bezpečně prokázáno, že se jednalo o zásah z důvodů bezpečnostních a administrativních, přičemž byl zaměřen pouze na ty představitele UPŘC, kteří neměli platné povolení k pobytu, a ostatních věřících se nijak nedotkl. Tato zjištění stěžovatelky nijak nezpochybňují, žalovaný i městský soud proto správně uzavřeli, že zmiňovaný zásah nemohl založit odůvodněnost obav z pronásledování z důvodu náboženství.

[23] Pro posouzení odůvodněnosti obav z pronásledování je tudíž stěžejní druhý stěžovatelkami zmiňovaný incident, tj. policejní výslech spojený s výhrůžkou odebrání dítěte a nález bezhlavé drůbeže před domem. Žalovaný tyto události neshledal dostatečnými pro udělení mezinárodní ochrany zejména s poukazem na to, že stěžovatelky nevyužily ochrany poskytované ukrajinským právním řádem. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje zejména na rozsudek ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ve kterém

uvedl, že „lze mít kroky státních orgánů na ochranu před vážnou újmou za přiměřené, a tudíž ochranu za poskytnutou mimo jiné tehdy, je-li ve státě, kam má být žadatel navrácen, zaveden účinný právní systém pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup“.

[24] Z podkladů žalovaného přitom nijak nevyplynulo, že by právní ochrana poskytovaná státem na Ukrajině byla nedostatečná či pro stěžovatelky nedostupná. Požadavek, aby stěžovatelky této ochrany nejdříve využily, je proto opodstatněný, neboť jak Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, „aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany“. Stěžovatelky tak nicméně neučinily, ačkoliv právní prostředky ochrany měly k dispozici, a to toliko s odůvodněním, že by to bylo „zbytečné“. Toto odůvodnění však nelze považovat za dostatečné a relevantní, neboť „[n]edůvěru občana ve státní instituce, že jsou schopny jej ochránit proti kriminálním živelům, nelze přiřadit k důvodům pro udělení azylu jak je má na mysli § 12 zákona o azylu“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37).

[25] Nejvyšší správní soud dále podotýká, že s ohledem na prokázanou motivaci zásahu ukrajinských bezpečnostních složek proti představitelům UPŘC nelze z namítaného excesu jednotlivého příslušníka policie dovozovat, že by se jednalo o cílenou státní politiku státní moci. Žalovaný dostatečně prokázal, že žádné osoby, včetně příslušníků UPŘC, nejsou na Ukrajině ze strany státní moci či soukromých subjektů s podporou státu cílem systematického pronásledování z důvodu náboženství. V reakci na repliku stěžovatelek k tomu Nejvyšší správní soud podotýká, že pokud žalovaný hovořil o ukrajinské vládě, měl tím zjevně na mysli složky státní moci jako takové, jež jsou v řízení o mezinárodní ochraně rozlišovány od tzv. nestátních původců pronásledování. Pojem „ukrajinská vláda“ tudíž zahrnuje rovněž stěžovatelkami uváděné „světské úřady“.

[26] Na výše uvedeném pak nemění nic ani stěžovatelkami uváděné formy pronásledování, jež byly na Ukrajině v minulosti využívány jinými režimy, ani skutečnost, že na východě Ukrajiny probíhá ozbrojený konflikt, neboť stěžovatelky pocházejí ze západní části země. Nejvyšší správní soud se konečně ztotožňuje rovněž se závěrem, že věrohodnost výpovědi první stěžovatelky ohledně obav z odebrání dcery je značně snížena skutečností, že do České republiky vycestovala bez svého syna a že vízum pro vycestování do České republiky si začala vyřizovat ještě před tím, než ke zmiňovaným incidentům došlo.

[27] Lze tudíž uzavřít, že závěry žalovaného a městského soudu ve vztahu k mezinárodní ochraně podle § 12 písm. b) zákona o azylu byly založeny na dostatečných podkladech a že byly v souladu se zákonem. Pokud jde o námitku týkající se diskrece při udělování mezinárodní ochrany podle § 14 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud poznamenává, že jeho rozhodovací činnost zůstala ve vztahu k této formě mezinárodní ochrany i po přijetí tzv. Lisabonské smlouvy nezměněna a odráží současný stav zákona o azylu, jehož zněním je vázán (srov. čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky). Není tudíž namístě, aby soud při rozhodování přihlížel k normativním aktům, které mohou být přijaty v budoucnu, jak stěžovatelky navrhuji.

pokračování

[28] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[29] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelky nebyly v řízení o kasační stížnosti úspěšné, proto nemají právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. listopadu 2016

Mgr. David Hipšr
předseda senátu